

Wouter van Raamsdonk

Go West, Young Man

De zwerversjaren van Elliot Paul in Montana, Idaho en Wyoming 1907-1911

In dit artikel beschrijft Wouter van Raamsdonk de ervaringen van de journalist Elliot Paul in de begin jaren van de vorige eeuw. Van 1907 tot 1911 trok Paul door het Montana, Idaho en Wyoming.

Van schooljongen tot memorialist

In juni 1907 vertrok Elliot Paul, 16 jaar oud, vóór het einde van zijn laatste schooljaar, vanuit zijn geboorteplaats Linden -bij Boston- naar Montana, een staat in het Westen van de Verenigde Staten. De directeur van zijn *high school* had beloofd hem zijn diploma na te sturen: 'He sympathized with my desire to see the west and the world' schrijft Paul in zijn herinneringen. Tussen 1907 en 1911 verbleef hij twee maal langdurig in het verre Westen. Pas na de Eerste Wereldoorlog ging het tweede deel van zijn wens, de wereld te zien, in vervulling.

Zijn herinneringen aan het leven in het Westen heeft hij te boek gesteld in twee delen mémoires: *A Ghost Town on the Yellowstone*, dat zich afspeelt in Montana en *Desperate Scenery* over zijn verblijf in Idaho en Wyoming.¹ Elliot Paul heeft altijd volgehouden dat die boeken autobiografisch zijn hoewel niet altijd 'factually accurate'. Dat kan ook moeilijk want hier en daar is duidelijk een alwetende verteller aan het woord. Wie de boeken leest -en dat is een groot genoeg- zal eerder aan een bekwame mix van *facts* en *fiction* denken dan aan een louter feitelijk verslag van de belevenissen van de auteur. Zijn uitgever spreekt in dit verband van *fortified memories* en dat lijkt een gelukkige karakterisering.

Paul schetst in zijn mémoires een beeld van de zich nog vormende samenleving in het Westen van de Verenigde Staten aan het begin van de twintigste eeuw, van de mensen die die samenleving vormden en van de

1 Elliot Paul, *A Ghosttown on the Yellowstone* (New York 1947); Elliot Paul, *Desperate Scenery* (New York 1954).

omstandigheden waaronder zij leefden. Daarbij vertelt hij niet het klassieke verhaal dat vanaf het einde van de negentiende eeuw in romans en later in films wordt verteld, waarin Indianen en cowboys landschappen van overweldigende schoonheid bevolken en waarin postkoetsen en stoomtreinen de opmars van de beschaving mogelijk maken. Elliot Paul's *mémoires* zijn een lofzang op de ingenieurs van de *United States Reclamation Service* die door afdamming van rivieren en door het aanleggen van bevoeiingskanalen het droge Westen, het gebied ten westen van de 98e lengtegraad, geschikt maken voor landbouw.

Hiermee was Paul zijn tijd vooruit. Pas in de jaren zestig van de vorige eeuw zou in de geschiedschrijving van de westelijke staten en in de regionale fictionele literatuur meer aandacht komen voor deze thematiek. De Amerikaanse historicus Richard W. Etulain heeft een elegante studie gewijd aan die verschuiving in de aandacht en aan de ontwikkeling van de 'mythe van het Westen' waar ik dankbaar gebruik van maak.² De vorm waarin Elliot Paul zijn herinneringen vertelt sluit aan bij die van de traditionele *Western local color story*: een reeks vrolijke of aangrijpende, vaak stereotype anecdotes; maar Paul overstijgt het niveau van dit soort streekverhalen: hij kiest en ordent zijn anecdotes met het oog op het beeld dat hij met zijn verhaal wil oproepen en de betekenis die hij eraan wil toekennen.³

Community building, irrigatie en arbeidsverhoudingen: Montana 1907-1908

Na een lange treinreis en vervolgens een tocht per stoomboot stroomopwaarts over de rivier de Yellowstone kwam Elliot Paul in juni 1907 aan in Glendive, een stadje van ongeveer 4000 inwoners in het oosten van Montana. Het was een tussenstop op weg naar een irrigatieproject van de *Reclamation Service* waar zijn oudere broer Charles werkzaam was als civiel ingenieur. In Glendive bleef hij een dag in afwachting van de postkoets die hem bij het kamp van de *Reclamation Service* zou afzetten. De beschrijving van die ene dag in Glendive is illustratief voor zijn manier van werken: temidden van smakelijke verhalen over de mensen die hij er

2 Richard W. Etulain, *Telling Western Stories: From Buffalo Bill to Larry McMurtry* (Albuquerque 1999).

3 James K. Folson, *The American Western Novel* (New Haven, Conn. 1966) 24-29. Folson ziet in *A Ghosttown on the Yellowstone* overigens een *coming of age* roman en negeert het thema van de waterbeheersing en dat van de sociale problematiek.

ontmoet en over wat hij meemaakt op die eerste dag, valt de eerste dode in het boek, geen veedief, of Indiaan, zoals in een klassieke *western* het geval zou zijn geweest, maar een stakingsbreker die bij een vechtpartij met twee vakbondsmannen per ongeluk om het leven komt. Daarmee introduceert Paul onopvallend een tweede thema, dat van de klassentegenstellingen in het Westen.

De volgende dag wordt de tocht voortgezet per postkoets. De hilarische beschrijving van de tocht bevat naast het bijna onvermijdelijke ingrediënt van de dronken koetsier het verhaal over de stichting van de stad Trembles, de *Ghosttown*⁴ waarnaar de titel van Pauls boek verwijst: na een crash van de postkoets bij het doorwaden van een rivier wordt tijdens het oponthoud besloten ter plekke een stad te stichten. Het verhaal doet verdacht veel denken aan de stichting van Mahagonny in *Aufstieg und Fall der Stadt Mahagonny* (1927), de 'opera' van Bertold Brecht en Kurt Weill. Dat Trembles op geen kaart te vinden is, wil overigens niet zeggen dat het niet heeft bestaan. Het gebeurde wel vaker dat een stad na verloop van tijd geheel verlaten werd en verdween.⁵ Trembles heeft, volgens Paul, vijftien jaar bestaan.

Pauls boek over de Yellowstone is grotendeels gewijd aan het reilen en zeilen van de bewoners van de stad Trembles en omstreken. De stad begint als een tentenkamp op de plaats waar de postkoets van Glendive naar Mondak was verongelukt. De stichting van de stad is het idee van Bert Lacey, één van de inzittenden van de postkoets die gegrepen is door de schoonheid van de plek; de cowboy Mexican Joe stelt voor de stad te noemen naar de wuivende populieren ('trembles') vlakbij, waaraan Bert Lacey zo gehecht raakt dat niemand het waagt zijn paard er aan vast te binden. Lacey is met 1000 dollar op zak naar het Westen gekomen om zijn geluk te beproeven. Paul tekent hem als het prototype van de ondernemer die uit niets iets opbouwt. In één van de tenten komt een bar; wanneer Lacey hoort dat Elliot Paul piano speelt besluit hij direct tot het houden van wekelijkse dansavonden op zaterdagavond. Daartoe wordt een orkestje gevormd, bestaande uit de cowboy Mexican Joe (gitaar), de rancher French Joe (viool) en Elliot Paul, later uitgebreid met, op slagwerk, de kapper McGlynn die hardhorender werd naarmate hij meer dronk, wat akelige

4 met *Ghosttown* wordt oorspronkelijk een verlaten mijnstadje in het Westen aangeduid.

5 Michael P. Malone & Richard B. Roeder, *Montana: A History of Two Centuries* (Seattle en Londen) 69.

gevolgen kon hebben voor het samenspel. Voor Elliot Paul wordt, per expres, een piano in het oosten besteld. De dansavonden trekken bezoekers vanuit de verre omtrek. Montana was weliswaar niet dicht bevolkt (het is even groot als Italië en telde in 1910 slechts 367.053 inwoners), maar verspreid over de vlakten van Oost Montana lagen toch overal wel 'ranch houses' van veeboeren. Zowel de 'cattle barons' als hun cowboys waren niet afkerig van wat afleiding na een week hard werken. En tegen een rit te paard of in het rijtuig zagen zij niet op.

Zelfs in het Westen bestond een stad niet alleen uit een horecaonderneming. Al spoedig kwam er een bordeel, een verhuurinrichting voor paarden, een smid, die tevens agent was voor de Glendive Steam Laundry, een leenbibliotheekje annex naaiatelier en de al genoemde kapper Lambert McGlynn die ongelooflijk grote voeten had. In het najaar van 1907 wordt er zelfs al een schooltje gesticht dat begint met vier leerlingen. En vóór de winter van 1907-1908 is Trembles een stadje geworden van 39 inwoners en vier windmolens voor het oppompen van water. De facilitering van de bewoners van de stad en van het omliggende platteland wordt verder uitgebreid: er zijn nu al drie café's en een *drugstore*. Voorts is er een slager, een huisschilder en een veearts.

Van deze kleine samenleving, waarvan informeel de leiding berust bij de ondernemende Bert Lacey, schetst Elliot Paul een liefdevol en vaak ook humoristisch beeld. Hij doet dit aan de hand van de hoogte- en dieptepunten in het leven van de gemeenschap: de problemen bij het vinden van een vrouw in een omgeving waarin vrouwen in een minderheid van één op vijf verkeren, de dreiging van een pokkenepidemie, de strenge winter van 1907-1908 als gevolg waarvan het vee, aangevallen door wolven, op zoek naar voedsel en veiligheid vanaf de open weiden naar de stad komt, de viering van Chinees Nieuwjaar ter gelegenheid van het bezoek van de familie van de Chinese kok en de kelner van Bert Lacey's etablissement, en natuurlijk de dansavonden die - er is immers geen kerk - een sociale functie vervullen en Paul de gelegenheid geven te schitteren als muzikant.

Dat laatste was een interessante bijververdienste, maar zijn eigenlijke werk lag buiten de stad, in het ingenieurskamp van de *Reclamation Service*. Van de aanleg van de irrigatiewerken bij de Yellowstone en van zijn eigen aandeel daarin geeft hij, verspreid door het boek, een informatief verslag.

De Yellowstone is één van de zijrivieren van de Missouri. Aan de benedenloop daarvan was de *Reclamation Service* bezig met de bouw van een stuwdam en de aanleg van irrigatiekanalen. Het project had tot doel

het omliggend gebied te bevoeien en geschikt te maken voor landbouw. De betekenis ervan wordt door Paul al direct gerelativeerd door de vermelding dat daarmee minder dan één procent van het oppervlak van de staat Montana kon worden bevoeid.

Lange tijd was het gebied ten Westen vanaf de 98e lengtegraad (de *rainfall line* die dwars door de beide Dakota's loopt) tot aan de Rocky Mountains als te droog beschouwd voor landbouw. De eersten die in het Westen begonnen waren grond geschikt te maken voor landbouw door middel van irrigatie, waren de Mormonen die al in 1847, toen zij zich in Utah

Yellowstone, foto door W. H. Jackson, gemaakt tijdens een geologische survey 1871-1872 Uit: *Wyoming, A Guide to its History, Highways, and People*, New York 1948, between pages 404 and 405.

vestigden, waren begonnen met de aanleg van bevoeiingskanalen. Dat ging nog om betrekkelijk kleine projecten. Van plannen voor grootschalige irrigatiewerken als weg naar welvaart was pas sprake in de jaren negentig van de negentiende eeuw. Vooral de geoloog John Wesley Powell was hiervoor een bevoegen propagandist. De transcontinentale spoorwegen waren aangelegd vanuit particulier initiatief en de exploitatie diende de belangen van de aandeelhouders. Dat correspondeerde niet altijd met het algemeen belang zoals Powell dat zag. In het geval van de waterwerken benadrukte hij de noodzaak van regie door de federale overheid in Washington.⁶ In 1902 kwam de *National Reclamation Act* tot stand, de belangrijkste wet in de geschiedenis van het Westen door de grote gevolgen voor de regio. Voor de uitvoering van de irrigatiewerken werd de *United*

6 John Wesley Powell, *Report on the Lands of the Arid Regions of the United States* (1878).

States Reclamation Service in het leven geroepen, een federale dienst, ondergebracht bij het ministerie van binnenlandse zaken: 'The West, more than any other American region, was built by state power, state expertise, state technology, and state bureaucracy'.⁷ Behalve irrigatie behoorden ook verbetering van de scheepvaart, electriciteitsopwekking en beheersing van overstromingen tot de doeleinden van de *Reclamation Act*.⁸

Met het irrigatieproject aan de Beneden Yellowstone was een begin gemaakt in 1905. Elliot Paul beschrijft nauwgezet de organisatie van het project. De ingenieurs van de *Reclamation Service* hadden de verantwoordelijkheid voor het ontwerp van de dam en de kanalen en voor het toezicht op de uitvoering van de werkzaamheden; de uitvoering zelf werd uitbesteed aan plaatselijke aannemers die voor de duur van het seizoen, dat duurde van maart-april tot het invallen van de winter, losse arbeiders in dienst namen. Het tracé waarlangs werd gewerkt was verdeeld in segmenten, per segment was er een kamp waar de arbeiders waren ondergebracht en van waaruit werd gewerkt. Bij het Beneden-Yellowstoneproject waren, verspreid over vijftien kampen, 900 arbeiders werkzaam.

Elliot Paul was in dienst van de *Reclamation Service*, formeel was hij dus federaal ambtenaar en niet afhankelijk van een aannemer. Dat, en het feit dat hij de jongere broer was van één van de belangrijkste ingenieurs bij het project, maakte dat hij zich uiterst onafhankelijk kon uiten en gedragen. Zijn werkzaamheden waren divers. Hij ging mee met de landmeters op veldwerk en verrichtte ook allerlei administratieve taken zoals het controleren en bijhouden van de door de aannemers opgegeven aantallen gewerkte uren. Hij was, kortom, manusje van alles.

Zijn werk leidde er ook toe dat hij te paard de verschillende arbeiderskampen bij het kanaal-in-aanleg langs ging voor het verzamelen van administratieve gegevens. Bij die gelegenheid wordt hij voor de eerste keer geconfronteerd met de leefomstandigheden in die kampen. Hij is geschokt door de open latrines omzwermd door vliegen. Die waren zelfs niet te weren uit het broodddeeg en de bakkers bakten dan ook krenten mee om dat te maskeren. Paul ziet de vliegenplaag als oorzaak van de tyfusedemie die in de zomer van 1907 in de vallei heerst.

7 Donald Worster, *Rivers of Empire. Water, Aridity, and the Growth of the American West* (New York 1985) 130-131.

8 Donald J. Pisani, 'The Irrigation District and the Federal Relationship. Neglected Aspects of Water History', in: Gerald D. Nash & Richard W. Etulain, eds., *The Twentieth-Century West. Historical Interpretations* (Albuquerque 1989) 279.

In één van die kampen ontmoet hij ook één van de twee vakbondsmannen die betrokken waren bij de dood van de stakingsbreker in Glendive. Paul raakt met hem bevriend en krijgt een scherp oog voor de tegenstellingen tussen werkgevers, de aannemers, en arbeiders. In zijn boek over de Yellowstone vermeldt hij de daglonen van de losse arbeiders en vergelijkt die met de salarissen van het personeel van de *Reclamation Service*. De aannemer kon een fortuin maken, als hij arbeiders die ziek werden direct ontsloeg, teveel vergoeding voor kost en inwoning inhield op hun loon en knoeide met bouw materiaal; en dat gebeurde. Veel van die arbeiders waren nog niet lang in de Verenigde Staten en spraken slecht of geen Engels. Vaak waren zij afkomstig uit Midden- en Oost-Europa. Zij werden aangeduid met de verzamelnaam *Bohunks* en als een lager soort beschouwd door de 'witte' Amerikanen, ook door de arbeiders onder hen. De wettelijke arbeidsduur was acht uur per dag, zes dagen per week, en daar werd de hand aan gehouden. Kaartspel en vechtpartijen vormden de enige afleiding in de kampen.

De ingenieurs van de *Reclamation Service* waren formeel verantwoordelijk voor de werk- en leefomstandigheden in de kampen, maar deden bij misstanden of hun neus bloedde tenzij niets doen de regering geld zou kosten. Dat werd hun mogelijk gemaakt, zegt Paul, omdat de federale regering geen sociale voorzieningen trof voor de arbeiders bij projecten van de *Reclamation Service*. Pas met de ongevallenvet van 1908 zou daarin enige verandering komen.

De jaren voorafgaand aan de Eerste Wereldoorlog gaven een toename van vakbondsactiviteit te zien in het Westen. In 1905 was op het congres in Chicago de IWW opgericht, de *Industrial Workers of the World*. Het doel ervan was directe politieke actie: het ging om een fundamentele verandering van de maatschappij. De IWW had dan ook geen enkel geduld met de in 1886 gestichte *American Federation of Labor* (AFL) die zich alleen concentreerde op de loonstrijd en de arbeidsduur en daarmee in de visie van de IWW het systeem in stand hield. Van de IWW waren zowel geschoolde als ongeschoolde arbeiders, vaak *Bohunks*, lid. IWW-ers werden meestal aangeduid met de bijnaam *Wobblies*.⁹ Elliot Paul maakt geen geheim van zijn sympathie voor de *Wobblies*; hij citeert uitvoerig en met instemming uit de *Wobbly*-preamble van 1905. Een van de dramatische hoogtepunten in *The Ghosttown on the Yellowstone* is de moord op één van

9 Michael P. Malone & Richard W. Etulain, *The American West: A Twentieth Century History* (Lincoln en Londen 1989) 49, 51.

de *Bohunks* door een aannemer die al eerder door Paul was geïntroduceerd als uitbouter en fraudeur. Die moord wordt de aanleiding tot een succesvolle sabotage-actie van de *Wobblies* en tot de ondergang van de aannemer.

In mei 1908 nam Elliot Paul afscheid van Trembles ('spring was moving-time for me'). Na nog een kort verblijf bij de American Falls in de staat Idaho als assistent van één van de ingenieurs van de *Reclamation Service* ging hij terug naar het oosten 'for a dose of book-learning' aan de universiteit van Maine. Lang hield hij het daar niet uit: in februari 1909 was hij alweer op weg naar Louisville, Kentucky, waar hij bleef tot juni 1910; hij was er werkzaam bij het stedelijk waterbeheer en maakte er kennis met de jazz. 'Whatever else I remember about Louisville, my most poignant recollections have to do with hearing the beginnings and development of jazz'.¹⁰ Zijn hele verdere leven zou hij een enthousiast jazzpianist blijven.

De ingenieurs van de vooruitgang: Idaho en Wyoming 1910-1911

In juni 1910 begon zijn tweede verblijf in het verre Westen, ditmaal in Idaho en Wyoming. Zoals in *A Ghosttown on the Yellowstone* de irrigatiewerken aan de Yellowstone de rode draad in het verhaal zijn, zo is dat in zijn tweede boek over het Westen, *Desperate Scenery*, het herstel van de stuwdam in het Jacksonmeer, in Wyoming, van september 1910 tot maart 1911.

Vanuit Louisville ging hij per trein via Chicago naar Pocatello, een stadje van nog geen 9000 inwoners in Idaho. Bij aankomst heeft hij nog 4,50 dollar op zak, geen adres waar hij terecht kan en geen uitzicht op werk. Maar wel heeft hij in de trein kennis gemaakt met Elisabeth Wong, een Chinees meisje dat Amerikaans staatsburger is maar zich voldoende Chinees voelt om geld in te zamelen voor een actie tegen de Mantsjoedynastie die in China aan de macht is. Gedurende de periode die *Desperate Scenery* beslaat zal hij een briefwisseling met haar onderhouden, aan het eind van het boek uitlopend op een romantische ontmoeting. De kennismaking met Elisabeth heeft hem dan wel de gelegenheid gegeven de anti-Chinese gevoelens in het Westen van de VS aan de kaak te stellen. Wat hij niet vermeldt is dat die gevoelens een wettelijke vertaling hadden gekregen: sinds 1902 was krachtens de *Exclusion Act* aan Chinezen de toegang tot de VS verboden.

¹⁰ Elliot Paul, *My Old Kentucky Home* (New York 1949) 215.

Jackson Lake, anoniem, foto van de Union Pacific Railway Company. Uit: *Wyoming, A Guide to its History, Highways, and People*, New York 1948, tussen pagina's 34 en 35.

Op het station van Pocatello ontmoet hij Oscar Rydvall, even oud en avontuurlijk als Elliot Paul, maar met nog minder geld op zak. Oscar speelt viool, Elliot Paul piano en samen slagen zij er in als café-muzikanten in hun onderhoud te voorzien.

Op *Independence Day* (4 juli) breekt de Jackson Dam in de rivier de Snake door, vlak over de grens met Wyoming. Daardoor loopt de oogst van het volgende jaar in het Minidoka-district, een paar honderd mijl verderop, gevaar. De stuwdam, in 1905 gebouwd door de *Reclamation Service*, gold niet als erg solide. Omdat Elliot Paul al eerder gewerkt had voor de *Reclamation Service*, werd hij ingeschakeld bij de organisatorische voorbereiding van de bouw van een nieuwe, betere dam. Veel vroegere medewerkers van het Yellowstone-project werden van heinde en ver opgetrommeld per telegram en telefoon. Paul kreeg een functie met 'authority beyond my years' (hij is dan negentien). De bouw van de tweede stuwdam en het leven in het kamp van de bouwvakkers in de periode september 1910 tot maart 1911 vormen het onderwerp van *Desperate Scenery*.

Ook in dit boek wordt weer opgewekt verslag gedaan van wat zich afspeelt in de kleine gemeenschap die zich vormde rond het hoofdkwartier van waaruit de herstelwerkzaamheden van de dam werden georganiseerd. Dat hoofdkwartier werd gevestigd in Ashton, een Mormoons stadje met 600 inwoners aan de westkant van het Tetongebergte aan de oostkant waarvan het Jacksonmeer ligt. Het inwonersaantal verdubbelde in enkele weken tijds, van heinde en ver kwamen mensen, geschoold en ongeschoold, af op het werk. Paul spreekt in dit verband van 'the wandering fraternity of day laborers to whom the West, in the early nineteen hundreds, owed so much and paid so little respect.' De Mormoonse gemeenschap keek gereserveerd toe omdat de toestroom van zoveel vreemden de zedelijkheid ernstig in gevaar bracht, maar zag tegelijkertijd haar kans schoon de prijzen voor onderdak en eerste levensbehoeften te verhogen.

In dit stadje strijken Elliot Paul en Oscar Rydvall in juli 1910 neer als kwartiermakers voor de ingenieurs en arbeiders die aan het herstel van de dam zullen gaan werken. Onmiddellijk na aankomst zorgt Elliot Paul ervoor op goede voet te komen met de plaatselijke leiders van de Mormonen en met de ondernemers bij wie hij bouwmaterialen, winterkleding en houdbaar voedsel bestelt. Elliot Paul spreekt zijn grote bewondering uit voor de Mormonen, voor hun discipline en voor hun praktische instelling. Natuurlijk laat hij de rol van de Mormonen als irrigatie-pioniers in het Westen niet onvermeld.

Intussen blijven Elliot Paul en Oscar, zijn '*companero in music and sin*', ook in Ashton optreden als muzikaal duo. Samen verzorgen zij de begeleiding van stomme films in de filmtent, ook een nouveauté in Ashton. Zij beschikken over een handboek, *Motion Picture Moods*, waarin per onderwerp (alfabetisch gerangschikt) een passend thema om op te improviseren wordt opgegeven.

Begin september 1910 gaat Elliot Paul weg uit Ashton naar het kamp bij het Jacksonmeer. Hij zal daar de hele winter blijven.

Vergeleken met *A Ghosttown on the Yellowstone* besteedt Paul in *Desperate Scenery* minder aandacht aan de gebeurtenissen binnen de snel groeiende samenleving in Ashton. Zijn centrale thema in *Desperate Scenery* is de rol van de ingenieur als brenger van vooruitgang en voorspoed: 'I realized that engineering was not merely a pleasant pretext for getting from place to place and earning board money, but had ramifications in the field of progress, science, humanity, and art.' Dat inzicht vertaalt hij in de grote plaats die de herbouw van de dam in zijn boek krijgt toebedeeld.

In het kamp bij Jackson Lake zijn gedurende de winter van 1910-1911 ongeveer 300 mensen werkzaam, bijna allemaal mannen. Alleen een paar ingenieurs werden vergezeld door hun vrouw. Van de kleine gemeenschap maken verder landmeters, monteurs en bouwvakkers deel uit. Verder is er een kok en een dokter en natuurlijk enig administratief personeel. Ook voor een piano voor Elliot Paul is gezorgd

De nieuwe dam wordt gebouwd op de plek waar de oude is weggeslagen; het is gevaarlijk werk, maar, zegt Paul, zoals al het werk in de bouw in die dagen toen er nog geen veiligheidsmaatregelen verplicht waren. De slordige manier waarop wordt omgesprongen met de veiligheid van de arbeiders illustreert hij met het verhaal over het uitladen van zwaar materiaal bestemd voor de dam, op het spoorwegstation van Ashton. Het been van een Griekse arbeider raakt beklemd en moet worden geamputeerd. Volgens de wet van 1908 die bepaalde hoeveel schadevergoeding in zo'n geval werd uitgekeerd zou het slachtoffer 624,00 dollar uitbetaald krijgen. Dat bood weinig uitzicht op een menswaardig bestaan voor de rest van het leven: het dagloon van een losse arbeider bedroeg 2,00 dollar.

Het grootste probleem bij de bouw van de dam was de kou. In september was er al nachtvorst en lag er ijs op de plassen. Vanaf oktober werd het kamp door de sneeuw fysiek geïsoleerd van de buitenwereld; kort daarop bezweek ook de telefoonlijn onder de sneeuwlast en was er geen enkele verbinding meer met de buitenwereld. Tot maart zou dat isolement compleet blijven.

Door de vorst ondervond het betonstorten enorme problemen; de bekisting moest warm gehouden worden. Toch waren eind oktober al drie secties van de dam voltooid en eind februari was de nieuwe dam klaar dankzij 'daily progress in a field of snow and ice.'

Het werk is dan weliswaar voltooid, maar niemand kan het kamp uit. Er wordt van alles en nog wat verzonnen om de verveling te verdrijven. Zo worden er bokswedstrijden georganiseerd, maar, zegt Paul, 'For each fight on the stage, a dozen would spring up in the audience, and not a few of the unofficial contestants had to be hospitalized.' Bij een vechtpartij valt zelfs een dode.

Dan verschijnt, in maart, opeens vanuit het westen een man op sneeuwschoenen met achter zich een slee met post uit Ashton! Het is dus weer mogelijk om de bewoonde wereld te bereiken.

Paul is één van de eersten die vertrekt. In 1928 zou hij nog eens terugkomen in Ashton, voor een *sentimental journey*, maar dat leverde toch

een teleurstelling op.

Elliot Paul en de mythe van het Westen

In de tijd dat Elliot Paul in het Westen verbleef, in het eerste decennium van de twintigste eeuw, toerde William F. Cody, beter bekend als Buffalo Bill de wereld rond met zijn wervelende show met cowboys en cowgirls, scherpschutters, Indianen en postkoetsen. Het Westen zoals verbeeld in die shows en zoals eindeloos gereproduceerd in duizenden *dime novels* en films met variaties op hetzelfde thema, heeft lang het beeld van het Westen bepaald: '...Buffalo Bill, more than any other figure, is responsible for what has become known as the myth of the American West.' Avontuur en drama, mannelijke moed en individualisme en vooral competitie waren de belangrijkste elementen in deze mythe, in latere 'Western novels' aangevuld met een romantisch liefdesverhaal.¹¹

Toen, kort na 1900, hiermee de canon voor de Western tot stand was gekomen, was de werkelijkheid waarnaar hij verwees al verleden tijd: 'The cowboy is now gone to worlds invisible; the wind has blown away the white ashes of his camp-fires....'¹² Dat heeft echter niet verhinderd dat het Buffalo Bill-element dominant bleef in boeken en films over het Westen.

Pas in de jaren zestig van de twintigste eeuw kwam daarin verandering, eerst in de professionele geschiedschrijving van het Westen en kort daarna ook in de fictionele literatuur. Er kwam meer aandacht voor de rol van vrouwen en voor de positie van minderheden (Indianen, Hispano's), voor de destructieve effecten van het kapitalisme voor het natuurlijke milieu en sociale structuren.¹³

Toch waren er eerder al af en toe tegenstemmen te horen. Al vanaf de jaren twintig verschenen in boek en film parodieën op de stereotype voorstellingen van nobele cowboys met witte en veedieven met zwarte hoeden. En ook in meer serieuze literatuur kwam correctie op het triomfalisme van de klassieke Western; John Steinbeck is daarvan een voorbeeld. Maar pas in de jaren zestig werd die correctieve stroming dominant in de serieuze literatuur, overigens zonder gevolgen voor de verkoopcijfers van de traditionele verhalen.¹⁴

11 Richard W. Etulain, *Telling Western Stories*, 2, 16-17, 75-78.

12 Ibidem, 68; Owen Wister, *The Virginian, A Horseman of the Plains* (New York 1930) 43.

13 Richard W. Etulain, *Telling Western Stories*, 128.

14 Ibidem, 108, 150.

Het bijzondere van de boeken van Elliot Paul over het Westen is dat zij al in de late jaren veertig het Buffalo Bill-beeld krachtig relativiseren. Hij wil ons een ander Westen laten zien: 'Romances have been written about railroading and mining and pioneer saloons. Why has there been so little about irrigation? (...) The dams? The ditches? The men and women who dreamed them up and made them? I want to do some justice to a few.' Zijn helden zijn de ingenieurs van de *United States Reclamation Service*. Die 'brigade van civiel ingenieurs' heeft meer bijgedragen aan het creëren van het moderne Westen dan alle bonthandelaren en cowboys bij elkaar.¹⁵

Daarnaast besteedt Elliot Paul in zijn boeken over het Westen veel aandacht aan sociale problematiek. De samenleving in het Westen van de Verenigde Staten bestaat voor hem behalve uit 'witte' Amerikanen ook uit Chinezen en *Bohunks*. En zij allen, hebben recht op goede sociale voorzieningen.

De wijze waarop Paul het functioneren van de kleine gemeenschap in Trembles beschrijft doet sterk denken aan zijn beschrijving van Santa Eulalia, het stadje op Ibiza waar hij woonde van 1931 tot september 1936 toen hij moest vluchten voor de aanhangers van Franco.¹⁶ Santa Eulalia is een gemeenschap van zeer verschillende mensen die vreedzaam met elkaar samenleven totdat daar van buitenaf de rust en het evenwicht in de samenleving wordt verstoord. Ook in Santa Eulalia is er een eigenaar van een hotel-café-restaurant die een bindend element is in die samenleving. En volgens dezelfde formule beschrijft hij de microkosmos in de Rue de la

Een foto van Eliot Paul uit de jaren dertig, voorzien van een opdracht aan Sylvia Beach, de befaamde eigenares van de Amerikaanse boekwinkel Shakespeare and Company in Parijs tijdens het interbellum. Uit: *Princeton University Library / Special Collections*.

15 Donald Worster, *Rivers of Empire*, 143.

16 Elliot Paul, *The Life and Death of a Spanish Town* (New York 1937).

Huchette, een smalle straat in het vijfde arrondissement in Parijs waar hij van 1923 tot 1940 met soms grote tussenpozen gewoond heeft.¹⁷ Zijn herinneringen aan zijn kinderjaren en jeugd die hij heeft doorgebracht in Linden, bij Boston, Massachusetts, idealiseren eveneens het leven in een kleine, overzichtelijke, tolerante gemeenschap van mensen die ondanks alle verschillen er op uit zijn op humane wijze samen te leven. Daarmee schaart Elliot Paul zich in de literaire traditie van Nieuw Engeland waarin de kleine stad of het dorp wordt beschreven als een sociaal model en tegelijkertijd als een literair utopia.¹⁸ In zijn herinneringen aan Linden schrijft hij: 'I wish all children could live a few years in a place where nearly everybody likes everybody else (...) I will go farther. I wish all children could have lived in Linden'¹⁹ De minder idyllische kanten van het leven in een kleine gemeenschap blijven bij Paul echter onderbelicht. De autobiografische boeken van Elliot Paul zijn op dit punt toch meer een programma dan een verslag.

In de negentiende eeuw kreeg een jongen die fortuin wilde maken het advies: 'Go West, young man'. Elliot Paul ging niet naar het Westen om het materiële gewin, hij ging er heen om levenservaring op te doen: 'I felt I owed it to myself to see as much of western life and get acquainted with as many different people as possible.' Zijn talent om zich dat immateriële fortuin eigen te maken heeft hij ook in zijn latere leven niet ongebruikt gelaten. Dàt en zijn vakbekwaamheid als journalist hebben geleid tot mémoires die zowel informatief zijn als inspirerend. Daarnaast valt er bij Elliot Paul altijd veel te lachen.

17 Elliot Paul, *The Last Time I saw Paris* (New York 1942).

18 Lawrence Buell, *New England Literary Culture. From Revolution through Renaissance* (Cambridge 1986) 305

19 Elliot Paul, *Linden on the Saugus Branch*, (New York 1947) 146.

Supplement

'Op weg naar het verleden?' Uit: Walter Scott, *Ivanhoe* (Arnhem z.j.) 1.